

Kohtuasi C-579/21**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

22. september 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Itä-Suomen hallinto-oikeus (Ida-Soome halduskohus, Soome)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

21. september 2021

Kaebaja:

J. M.

Teised menetlusosalised:

Andmekaitseametniku asetäitja

Pankki S

ITÄ-SUOMEN HALLINTO-
OIKEUSVAHE-
OTSUS

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

**MENETLUSE
ESE**Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 267 alusel
Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“)
esitatud eelotsusetaotlus**Kaebaja**

J. M.

**Teised
menetlusosalised**

Andmekaitseametniku asetäitja

Vaidlustatud otsus

Pankki S

Andmekaitseametniku asetäitja 4. augusti 2020. aasta otsus
[...]

Põhikohtuasja ese ja asja lahendamise seisukohast määravad asjaolud

- 1 Itä-Suomen hallinto-oikeuses (Ida-Soome halduskohus) pooleli olevas menetluses tekib küsimus, kuidas tuleb tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT 2016, L 119, lk 1) artikli 4 punkti 1 ja artikli 15 lõiget 1.
- 2 Põhikohtuasi puudutab mõiste „isikuandmed“ tõlgendamist ja andmesubjekti õigust tutvuda tema kohta kogutud andmetega. Itä-Suomen hallinto-oikeuse (Ida-Soome halduskohus) menetlus algatati taotluse alusel, mille oli esitanud J. M., kes oli panga Pankki S (edaspidi „pank“) töötaja. Peale selle oli J. M. panga klient. J. M.-i väitel sai ta 2014. aastal teada, et tema kui kliendi andmeid oli ajavahemikul 1. novembrist kuni 31. detsembrini 2013, see tähendab ajal, mil ta pangas töötas, kontrollitud. J. M.-il on kahtlus, et tema andmete kontrollimise põhjused ei olnud täiel määral seaduslikud. 29. mai 2018. aasta kirjaga palus ta pangalt teavet, mille põhjal oleks selgunud, kes olid ajavahemikul 1. novembrist kuni 31. detsembrini 2013 tema kliendiandmeid töödeldud isikud ning milline oli tema kliendiandmete töötlemise eesmärk. Praeguseks on pank J. M.-i töölepingu üles öelnud. Teabenõude põhjenduseks märkis J. M., et ta soovib muu hulgas välja selgitada oma töölepingu ülesütlemise põhjused.
- 3 J. M.-le 30. augustil 2018 saadetud vastuses keeldus pank kui vastutav töötleja tegema teatavaks panga nende töötajate nimesid, kes olid töödeldud tema isikuandmeid. Panga hinnangul ei laiene isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 15 sätestatud õigus tutvuda enda andmetega panga andmetöötlustüsteemi protokollandmetele. Palutud teave hõlmab andmetöötlustoimingut teinud pangatöötaja isikuandmeid, mitte kliendi isikuandmeid. J. M.-le saadetud vastuses lubas pank kui vastutav töötleja anda protokollandmete kohta lisaselgitusi, et kõrvaldada vääriti mõistmisi. Selgituste kohaselt uuriti pangas 2014. aastal toimunud sisekontrolli raames J. M.-i kliendiandmete töötlemist ajavahemikul 1. novembrist kuni 31. detsembrini. Sisekontrolli käigus jõuti järeldusele, et kõnealusel ajavahemikul töötlesid J. M.-i andmeid neli pangatöötajat ning kõnealused andmetöötlustoimingud olid seotud panga ühe teise kliendi andmete töötlemisega, kellega oli J. M. pangas töötamise ajal seotud. Teise kliendi andmetest nähtus, et isik nimega J. M. oli olnud temaga võlgnikuna võlasuhtes. Kuna J. M. oli samal ajal pangas kõnealuse kliendi kliendinõustaja, pidi pank välja selgitama, kas võlgniku puhul oli tegemist J. M.-iga ja kas seetõttu võis esineda lubamatu huvide konflikt. Pank märkis, et asja selgitamiseks oli vaja töödelda ka J. M.-i andmeid ning et iga pangatöötaja, kes tema andmeid töötles, esitas sisekontrolli käigus oma märkused andmetöötlustoimingute põhjuste kohta. Peale selle avaldas pank, et pangas 2013. aastal tehtud andmetöötlustoimingud ei andnud alust kahtlustada J. M.-i rikkumiste toimepanekus.
- 4 J. M. esitas asja läbivaatamise taotluse liikmesriigi järelevalveasutusele, st andmekaitseametniku büroole ning palus kohustada panka tegema palutud teave

teatavaks. J. M.-i hinnangul on igal isikul õigus tutvuda tema enda kohta käivate küsimuste ja andmetega. Kliendiandmete töötlemise andmed ei ole otseselt isikuandmed, kuid need on vahetus seoses isikuandmete nõuetekohase töötlemise ja andmeturbega. Kui andmesubjektil ei ole õigust asjaomastega andmetega tutvuda, siis puuduvad tal tegelikud vahendid, et lasta kontrollida, kas asjaomaseid andmeid on töödeldud nõuetekohaselt.

- 5 Andmekaitseametniku asetäitja jättis 4. augusti 2020. aasta otsusega [...] J. M.-i taotluse tutvuda palutud andmetega rahuldamata. Andmekaitseametniku asetäitja ei andnud pangale kui vastutavale töötlejale isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 2 punkti c tähenduses korraldust rahuldada J. M.-i taotlus kasutada talle kõnealusel määrusest tulenevaid õigusi. Oma otsuses märkis andmekaitseametniku asetäitja, et J. M.-i taotlus kujutas endast tegelikult palvet tutvuda kasutajaprotokolli andmetega. Andmekaitseametniku asetäitja viitas oma senisele otsustuspraktikale, mille kohaselt ei ole kasutajaprotokolli andmed kliendiandmed, vaid kliendiandmeid töödeldud töötajate andmed. Vastavalt liikmesriigi õiguses varasemal ajal kehtinud isikuandmete kaitse seaduse (henkilötietolaki, 523/1999)¹ §-le 26 ei olnud kasutajaprotokollis sisalduvad andmed seega hõlmatud teabega tutvumise õigusega. Sellest tulenevalt oli protokolliaandmete läbivaatamise õigus väljaspool eriseaduste kohaldamisala üksnes nendel isikutel, kes olid andmesüsteemis sisalduvaid isikuandmeid töödeldud. Lisaks on andmekaitseametniku asetäitja seisukohal, et protokolliaandmeid tuleb isikuandmete kaitse üldmäärust kohaldades pidada andmeteks, mis puudutavad just neid töötajaid, kes kliendiandmeid töötlesid, ja seega ei ole protokolliaandmed J. M.-i puudutavad andmed, millega tal on määruse artikli 15 kohaselt õigus tutvuda.
- 6 Itä-Suomen hallinto-oikeusele (Ida-Soome halduskohus) esitatud kaebusega palus J. M. tunnistada andmekaitseametniku asetäitja otsus kehtetuks. J. M. leiab, et isikuandmete kaitse üldmääruse alusel on tal õigus saada teavet, millest nähtub pangas tema andmeid kontrollinud isiku nimi ja ametikoht. Teave on vajalik, et tõendada, et vastutav töötleja on rikkunud tema isikuandmete kaitset. Vastutav töötleja peab suutma tõendada, et J. M.-i isikuandmete töötlemine oli õiguspärane, asjakohane ja läbipaistev. Vastutava töötleja enda esitatud avaldus J. M.-i andmete töötlemise kohta ei ole isikuandmete kaitse üldmääruse nõuete täitmiseks piisav.
- 7 Andmekaitseametniku asetäitja kinnitas Hallinto-oikeuses (halduskohus) oma seisukohta, et palutud teave puudutab just neid töötajaid, kes isikuandmeid töötlesid, ja andmesubjekti õigus tutvuda andmetega seega sellele teabele ei laiene.
- 8 Eelotsusetaotluse kavandi kohta esitatud märkustes avaldas pank, et J. M.-i palutud protokolliaandmed ei ole J. M.-i isikuandmed, mistõttu ei saa selline teave olla hõlmatud isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud õigusega tutvuda andmetega.

¹ Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1999/19990523>

Riigisisene õigus ja kohtupraktika

Andmekaitseseadus (henkilötietolaki, 1050/2018)

- 9 Andmekaitseseaduse § 1 kohaselt täpsustab ja täiendab kõnealune seadus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) ja selle riigisisest kohaldamist.
- 10 Andmekaitseseaduse § 30 kohaselt on töötajate isikuandmete töötlemine, töötajate suhtes tehtavad testid ja kontrollid ja seejuures järgitavad nõuded, samuti tehniline järelevalve töökohal ning ligipääs töötaja e-kirjadele ja nende avamine reguleeritud seadusega, mis käsitleb eraelu kaitset töökohal (laki yksityisyyden suojasta työelämässä, 759/2004).
- 11 Andmekaitseseaduse § 34 lõike 1 kohaselt puudub andmesubjektil isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 15 sätestatud õigus tutvuda tema kohta kogutud andmetega, kui
 - 1) andmete kättesaadavaks tegemine võib ohustada riigi julgeolekut, riigikaitset või avalikku korda ja julgeolekut või takistada süütegude tõkestamist või uurimist;
 - 2) andmete kättesaadavaks tegemine võib tõsiselt ohustada andmesubjekti tervist või ravi või andmesubjekti või kolmanda isiku õigusi või
 - 3) isikuandmeid on kasutatud järelevalve- ja kontrollitegevuse käigus ning andmete kättesaadavaks tegemisest keeldumine on vajalik Soome või Euroopa Liidu olulise majandusliku või finantshuvi kaitseks.
- 12 Sama artikli lõike 2 kohaselt on andmesubjektil juhul, kui vaid üks osa andmetest ei ole lõike 1 kohaselt hõlmatud isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 15 sätestatud õigusega, õigus tutvuda kõikide muude teda puudutavate andmetega.
- 13 Sama artikli lõike 3 kohaselt tuleb andmesubjektile teatavaks teha piirangu põhjused, kuivõrd see ei ohusta piirangu eesmärki.
- 14 Sama artikli lõike 4 kohaselt tuleb isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 15 lõikes 1 nimetatud andmed andmesubjekti taotluse alusel kättesaadavaks teha andmekaitseametnikule, kui andmesubjektil puudub õigus tutvuda tema kohta kogutud andmetega.

Seadus, mis reguleerib eraelu kaitset töökohal (laki yksityisyyden suojasta työelämässä, 759/2004)
- 15 Eraelu kaitset töökohal reguleeriva seaduse (347/2019) jaotise 2 § 4 lõike 2 kohaselt on tööandja kohustatud töötajale eelnevalt teatama, et tema

usaldusvääruse väljaselgitamise eesmärgil kogutakse tema kohta andmeid. Töötaja krediitdivõime hindamisel peab tööandja töötajale lisaks teatama, millisest registrist krediitideave pärineb. Kui töötajat puudutavad andmed on kogutud muult isikult kui töötaja ise, peab tööandja saadud andmed töötajale teatavaks tegema, enne kui ta kasutab neid töötajat puudutavate otsuste tegemiseks. Vastutava töötleja kohustused teha andmed andmesubjektile kättesaadavaks ning andmesubjekti õigus tutvuda andmetega on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse III peatükis.

Eriseadused, mis reguleerivad õigust tutvuda kaustajaprotokollide andmetega

- 16 Õigus tutvuda kasutajaprotokollide andmetega oli Soomes enne isikuandmete kaitse üldmääruse jõustumist reguleeritud vaid eriseadustega. Sellised eriseadused on seadus, mis reguleerib kliendiandmete elektroonilist töötlemist sotsiaal- ja tervisehoiusektoris (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä, 159/2007)² ning seadus, mis reguleerib demograafilist infosüsteemi ning digitaal- ja demograafilise teabe ameti sertifitseerimisteenuseid (laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista, 661/2009)³.

Korkein hallinto-oikeuse (Soome kõrgeim halduskohus, edaspidi ka „KHO“) praktika

- 17 Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus) on lahendanud eelotsusetaotlusi, mis puudutavad asutuste tegevust seoses ametiasutuste tegevuste avalikkust reguleeriva seaduse (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, 621/1999, edaspidi „teabevabaduse seadus“) kohaldamisega. Enne isikuandmete kaitse üldmääruse jõustumist sedastas KHO näiteks 5. aprilli 2014. aasta otsuses (KHO:2014:69), et konfidentsiaalsed protokollandmed ei puuduta mitte isikut, kes on esitanud palve protokollandmetega tutvuda, vaid andmetöötlussüsteemide kasutajaid. Lisaks sellele on KHO siiski märkinud, et politsei avaldustest ei ole nähtunud, et protokollandmete kättesaadavaks tegemine oleks politsei ülesannete täitmist või politseiametnike julgeolekut ohustanud sellisel määral, et teabe andmine oleks olnud takistatud äärmiselt olulise avaliku või isikliku huvi tõttu teabevabaduse seaduse § 11 lõike 2 punkti 1 tähenduses. Andmesubjektil kui menetlusosalisel oli seega õigus sellele, et politseiasutus teeb kõnealused protokollandmed talle kättesaadavaks.
- 18 Pärast isikuandmete kaitse üldmääruse jõustumist märkis KHO 11. juuni 2020. aasta otsuses (KHO:2020:72), et halduskohus oleks pidanud – maksuasutuse tehtud – haldusotsuse peale esitatud kaebust menetlema mitte üksnes ametlike dokumentide avalikkust puudutava kohtuasjana, vaid lisaks ka andmekaitset käsitleva kohtuasjana, mis puudutab andmesubjekti õigust

² Finlex: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070159>

³ Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090661>

andmetega tutvuda, ning kohaldama isikuandmete kaitse üldmääruse sätteid. KHO otsuse kohaselt tuli kõnealune haldusotsus kehtetuks tunnistada, asi halduskohtule tagasi saata ning kohustada halduskohut seda menetlema ka andmekaitset käsitleva asjana. Menetlus on käesoleva eelotsusetaotluse tegemise ajal veel pooleli.

Asjas otsuse tegemise seisukohast määravad liidu õigusnormid

Isikuandmete kaitse üldmäärus

- 19 Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduse 60 kohaselt eeldab õiglase ja läbipaistva töötlemise põhimõte, et andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemise toimingute tegemisest ja selle eesmärkidest. Vastutav töötleja peaks esitama andmesubjektile igasuguse täiendava teabe, mis on vajalik õiglase ja läbipaistva töötlemise tagamiseks, võttes arvesse isikuandmete töötlemise konkreetseid asjaolusid ja konteksti.
- 20 Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 63 on märgitud, et selleks, et olla töötlemisest teadlik ja kontrollida selle seaduslikkust, peaks andmesubjektil olema õigus tutvuda isikuandmetega, mis on tema kohta kogutud, ja seda õigust lihtsalt ja mõistlike ajavahemike järel kasutada. See hõlmab andmesubjektide õigust tutvuda oma terviseandmetega, näiteks oma tervisekaardile kantud andmetega, mis sisaldab sellist teavet nagu diagnoos, arstliku läbivaatuse tulemus, raviarstide hinnangud ning mis tahes teostatud ravi ja sekkumised. Igal andmesubjektil peaks seega olema õigus teada eelkõige isikuandmete töötlemise eesmärgid, võimaluse korral isikuandmete töötlemise ajavahemikku, isikuandmete vastuvõtjaid, isikuandmete automaatse töötlemise loogikat ja sellise töötlemise võimalikke tagajärgi (vähemalt juhul kui töötlemine põhineb profiilialüüsil) ning saada eelneva kohta teate. Võimaluse korral peaks vastutav töötleja saama anda kaugjuurdepääsu turvalisele süsteemile, kus andmesubjekt saab otse tutvuda oma isikuandmetega. See õigus ei tohiks kahjustada teiste isikute õigusi ega vabadusi, sealhulgas ärisaladusi ega intellektuaalomandit ning eelkõige tarkvara kaitsvat autoriõigust. Sellise kaalutlemise tulemus ei tohiks aga olla andmesubjektile teabe andmisest keeldumine. Kui vastutav töötleja töötleb suurt hulka andmesubjekti käsitlevat teavet, peaks vastutav töötleja saama paluda, et andmesubjekt täpsustaks enne andmete esitamist, millise teabe või milliste isikuandmete töötlemise toimingutega taotlus seotud on.
- 21 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 1 kohaselt on mõiste „isikuandmed“ määratletud järgmiselt: „igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku („andmesubjekti“) kohta; tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige sellise identifitseerimistunnuse põhjal nagu nimi, isikukood, asukohateave, võrguidentifikaator või selle füüsilise isiku ühe või mitme füüsilise, füsioloogilise, geneetilise, vaimse, majandusliku, kultuurilise või sotsiaalse tunnuse põhjal“.

22 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõike 1 punktid a ja f ning lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

1. Isikuandmete töötlemisel tagatakse, et

a) töötlemine on seaduslik, õiglane ja andmesubjektile läbipaistev („seaduslikkus, õiglus ja läbipaistvus“);

[...]

f) isikuandmeid töödeldakse viisil, mis tagab isikuandmete asjakohase turvalisuse, sealhulgas kaitseb loata või ebaseadusliku töötlemise eest ning juhusliku kaotamise, hävitamise või kahjustumise eest, kasutades asjakohaseid tehnilisi või korralduslikke meetmeid („usaldusväärus ja konfidentsiaalsus“).

2. Lõike 1 täitmise eest vastutab ja on võimeline selle täitmist tõendama vastutav töötleja („vastutus“).

23 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 15 lõike 1 kohaselt on andmesubjektil õigus saada vastutavalt töötlejalt kinnitust selle kohta, kas teda käsitlevaid isikuandmeid töödeldakse, ning sellisel juhul tutvuda isikuandmete ja järgmise teabega:

a) töötlemise eesmärk;

b) asjaomaste isikuandmete liigid;

c) vastuvõtjad või vastuvõtjate kategooriad, kellele isikuandmeid on avalikustatud või avalikustatakse, eelkõige kolmandates riikides olevad vastuvõtjad või rahvusvahelised organisatsioonid.

24 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 24 [...] lõige 1 sätestab, et arvestades töötlemise laadi, ulatust, konteksti ja eesmarke, samuti füüsiliste isikute õigusi ja vabadusi ähvardavaid erineva tõenäosuse ja suurusega ohte, rakendab vastutav töötleja asjakohaseid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, et tagada ja suuta tõendada isikuandmete töötlemist kooskõlas käesoleva määrusega. Vajaduse korral vaadatakse need meetmed läbi ja ajakohastatakse neid.

25 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 88 reguleerib isikuandmete töötlemist töösuhete kontekstis:

1. Liikmesriigid võivad õigusaktide või kollektiivlepingutega ette näha täpsemad eeskirjad, et tagada õiguste ja vabaduste kaitse seoses töötajate isikuandmete töötlemisega töösuhete kontekstis, eelkõige seoses töötajate värbamisega, töölepingu, sealhulgas õigusaktides või kollektiivlepingutes sätestatud kohustuste täitmisega, juhtimisega, töö kavandamise ja korraldamisega, võrdsuse ja mitmekesisusega töökohal, töötervishoiu ja tööohutusega, tööandja

või kliendi vara kaitsega ning tööhõivega seotud õiguste ja hüvitiste isikliku või kollektiivse kasutamise ja töösuhte lõppemisega.

2. Need eeskirjad sisaldavad sobivaid ja konkreetseid meetmeid, et kaitsta andmesubjekti inimväärikust, õigustatud huve ja põhiõigusi, eelkõige seoses töötlemise läbipaistvusega, isikuandmete edastamisega kontserni või ühise majandustegevusega tegelevate ettevõtjate rühma siseselt ning järelevalvesüsteemidega töökohal.

Asjas otsuse tegemise seisukohast määrav Euroopa Kohtu praktika

- 26 Itä-Suomen hallinto-oikeusele (Ida-Soome halduskohus) teadaolevalt ei ole Euroopa Kohus isikuandmete kaitse üldmäärust sellises olukorras nagu käesolev tõlgendanud. Kuna isikuandmete kaitse üldmääruses ei ole mõistet „isikuandmed“ kitsendatud, analüüsis Hallinto-oikeus (halduskohus) Euroopa Kohtu praktikat, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (edaspidi „andmekaitse direktiiv“).
- 27 Euroopa Kohus on andmekaitse direktiivi artiklis 12 sätestatud õigust tutvuda andmetega tõlgendanud kohtuotsuses *College van burgemeester en wethouders van Rotterdam vs. E. E. Rijkeboer* (C-553/07, EU:C:2009:293). Viidatud kohtuasi puudutas olukorda, kus isikule keelduti andmast õigust tutvuda andmetega, mis oli tema asjaomasele taotlusele eelnenud kahe aasta jooksul avalikustatud kolmandatele isikutele. Euroopa Kohus märkis, et selleks et hinnata, kui ulatuslik on andmetega tutvumise õigus, mille direktiiv peab võimalikuks tegema, tuleb kõigepealt määrata kindlaks, milliseid andmeid nimetatud õigus hõlmab, ja lähtuda seejärel direktiivi artikli 12 punkti a eesmärgist, arvestades direktiiviga taotletud eesmärgi (viidatud kohtuotsuse punkt 40). Euroopa Kohtu viidatud otsuses olid olulised kahte liiki andmed. Esimene liik hõlmas isikuandmeid, nagu nimi ja aadress, mida kogus isiku kohta kohalik omavalitsusüksus ja mis moodustasid põhiandmed. Euroopa Kohus märkis, et need on „isikuandmed“ direktiivi artikli 2 punkti a tähenduses, kuna tegemist on teabega tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta. Teise liiki kuulus teave vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta, kellele põhiandmeid avalikustatakse, ning nende andmete sisu kohta ja puudutas järelikult põhiandmete töötlemist (viidatud kohtuotsuse punktid 41–43).
- 28 Euroopa Kohtu hinnangul eeldab õigus eraelu puutumatusele, et andmesubjekt saab veenduda, et tema isikuandmeid töödeldakse õigesti ja seaduslikult, see tähendab eelkõige, et teda puudutavad põhiandmed on õiged ja et need saadetakse heakskiidetud vastuvõtjatele. Nagu on märgitud direktiivi põhjenduses 41, peab andmesubjektil olema vajaliku kontrolli teostamiseks võimalik kasutada õigust tutvuda teda käsitlevate töödeldavate andmetega. Sellega seoses on direktiivi artikli 12 punktis a ette nähtud õigus tutvuda põhiandmete ning teabega vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta, kellele neid andmeid

- avalikustatakse. Euroopa Kohus leiab, et kõnealune õigus tutvuda andmetega on vajalik selleks, et võimaldada andmesubjektile kasutada direktiivi artikli 12 punktides b ja c sätestatud õigusi, see tähendab nõuda juhul, kui nende andmete töötlemine ei vasta sellele direktiivile, et töötlemise eest vastutav isik parandab, kustutab või sulgeb need (punkt b), või et ta teavitab parandustest, kustutamistest või sulgemistest kolmandaid isikuid, kellele need andmed avalikustati, kui see ei ole võimatu või kui sellega ei kaasne ülemääraseid jõupingutusi (punkt c) (viidatud kohtuotsuse punktid 49–50).
- 29 Euroopa Kohus märkis, et direktiivi kohaldamisala on väga lai ning direktiivis on käsitletud mitmesuguseid isikuandmeid (viidatud kohtuotsuse punkt 59).
- 30 Euroopa Kohus on mõistet „isikuandmed“ andmekaitse direktiivi artikli 2 punkti a tähenduses tõlgendanud kohtuotsuses *Peter Nowak vs. Data Protection Commissioner* (C-434/16, EU:C:2017:994). Viidatud kohtuasi puudutas olukorda, kus liikmesriigi järelevalveasutus keeldus võimaldamast isikul tutvuda parandatud eksamitööga eksamilt (kus isik oli osalenud) põhjendusega, et selles töös leiduva teabe näol ei ole tegemist isikuandmetega. Euroopa Kohus märkis viidatud otsuses, et väljendi „igasugune teave“ kasutamine direktiivi 95/46 artikli 2 punktis a sisalduva mõiste „isikuandmed“ määratluses viitab nimelt sellele, et liidu seadusandja eesmärk oli anda kõnealusele mõistele lai tähendusväli, mis ei ole piiratud tundliku või eraelulise teabega, vaid hõlmab potentsiaalselt igasugust, nii objektiivset kui ka subjektiivset teavet arvamuste või hinnangute vormis, tingimusel et need „puudutavad“ kõnealust isikut. Viimati nimetatud tingimus on täidetud, kui teave on selle sisu, eesmärgi või toimet arvestades seotud ühe konkreetse inimesega (viidatud kohtuotsuse punktid 34–35).
- 31 Euroopa Kohus leiab, et tõdemust, et eksamineerija märkused eksaminandi poolt eksamil antud vastuste kohta kujutavad endast teavet, mis sisust, eesmärgist ja toimest tulenevalt puudutab vastavat eksaminandi, ei sea kahtluse alla tõik, et need märkused on ka eksamineerijat puudutav teave (viidatud kohtuotsuse punkt 44).
- 32 Peale selle märkis Euroopa Kohus, et kui keelata eksaminandi poolt kutsealasel eksamil antud kirjalike vastuste ja neid vastuseid käsitlevate eksamineerija märkuste kvalifitseerimine „isikuandmeteks“, tooks see kaasa olukorra, kus vastav teave jääks täielikult välja isikuandmete kaitse valdkonna järgmiste põhimõtete ja tagatiste kaitsealast: eelkõige direktiivi 95/46 artiklites 6 ja 7 sätestatud nende andmete kvaliteeti ja töötlemise seaduslikkust käsitlevad põhimõtted, sama direktiivi artiklites 12 ja 14 andmesubjektile ette nähtud õigus tutvuda andmetega ja õigus andmeid parandada ning õigus esitada vastuväiteid ja kontroll, mida järelevalveasutus direktiivi artikli 28 kohaselt teostab (viidatud kohtuotsuse punkt 49).
- 33 Euroopa Kohus sedastas viidatud otsuses, et direktiivi 95/46 artikli 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas kujutavad eksaminandi poolt kutsealasel eksamil antud kirjalikud vastused ja võimalikud

märkused, mille eksamineerija on neile lisanud, endast selle sätte mõttes isikuandmeid.

Eelotsuse vajalikkus

- 34 Itä-Suomen hallinto-oikeuse (Ida-Soome halduskohus) hinnangul puudutab menetlus isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punktis 1 määratletud mõiste „isikuandmed“ tõlgendamist ning artikli 15 lõikes 1 andmesubjektile ette nähtud õigust tutvuda isikuandmetega, mille on vastutav töötleja tema kohta kogunud.
- 35 Isikuandmete kaitse üldmäärusega tagatud eraelu puutumatus nõuab, et isikuandmete töötlemine on vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõike 1 punktile a seaduslik, õiglane ja andmesubjektile läbipaistev ning et vastavalt sama lõike punktile f töödeldakse isikuandmeid viisil, mis tagab isikuandmete asjakohase turvalisuse, sealhulgas kaitseb loata või ebaseadusliku töötlemise eest. Sama artikli lõikes 2 on sätestatud, et lõike 1 täitmise eest vastutab ja on võimeline selle täitmist tõendama vastutav töötleja („vastutus“). Vastutuskohustuse täitmiseks rakendab vastutav töötleja vastavalt artikli 24 lõikele 1 asjakohaseid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, et tagada ja suuta tõendada isikuandmete töötlemist kooskõlas kõnealuse määrusega. Nimetatud põhjustel koguvad vastutavad töötlejad protokollandmeid andmesubjektide isikuandmeid töödeldud isikute ja isikuandmete töötlemise [aja] kohta.
- 36 Artikli 15 kohaselt on andmesubjektil õigus saada vastutavalt töötlejalt kinnitust selle kohta, kas teda käsitlevaid isikuandmeid töödeldakse, ning sellisel juhul tutvuda isikuandmete ja teabega, mis hõlmab töötlemise eesmärki, asjaomaste isikuandmete liike ning vastuvõtjaid või vastuvõtjate kategooriaid. Viidatud artikli kohaselt jääb siiski ebaselgeks, kas andmed, mida on vastutav töötleja määruse artikli 24 lõikes 1 sätestatud kohustust täites kogunud ja millest nähtuvad andmesubjekti isikuandmeid töödeldud isikud ja andmesubjekti isikuandmete töötlemise aeg, on andmed, millega on andmesubjektile artikli 15 lõike 1 kohaselt õigus tutvuda, või on need andmesubjekti isikuandmeid töödeldud isikute isikuandmed, millega tutvumise õigus andmesubjektile puudub.
- 37 Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 9 on märgitud, et direktiivi 95/46/EÜ eesmärgid ja põhimõtted on endiselt ajakohased, kuid see ei ole ära hoidnud liidus andmekaitse rakendamise killustumist, õiguskindlusetust ega avalikkuses laialt levinud seisukohta, et eelkõige internetiga seonduvad märkimisväärsed ohud füüsiliste isikute kaitsele. Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 10 on lisaks märgitud, et isikuandmete töötlemisel tuleks tagada füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste kaitse eeskirjade järjekindel ja ühtne kohaldamine kogu liidus.
- 38 Käesolevas menetluses tekib küsimus, kas J. M.-il oli tegelikult võimalus veenduda tema isikuandmete töötlemise seaduslikkuses. Kasutajaprotokolli andmed ja nende kogumine sisaldavad ühtlasi teavet selle kohta, et töödeldud isikuandmeid on kontrollitud (sisu aspekt), ja on tõenäoline, et nende kasutamine

puudutab talle eraelu puutumatuses tulenevaid õigusi (toime aspekt). Andmesubjekti õigus andmetega tutvuda on oluline osa andmesubjektile isikuandmete kaitse üldmäärusega tagatud õigustest ja sageli kasutatakse seda õigust enne teisi isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud õigusi, nagu VIII peatükis sätestatud õiguskaitsevahendite kasutamise õigus. Seepärast ei ole näiteks isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 77 andmesubjektile tagatud õigus esitada järelevalveasutusele kaebus üksinda piisav vahend, mis võimaldaks andmesubjektile Euroopa Liidus ühtselt tagada kõik eespool nimetatud õigused. Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamine on vajalik, kuna isikuandmete kaitse üldmäärusest ei nähtu selgelt, kas andmesubjektil on üksnes õigus tutvuda tema enda tegelike kliendiandmetega ja võimalike märkustega nende kohta või ka teabega selle kohta, kes, millal ja millisel eesmärgil on tema kliendiandmeid töödeldud. Käesolevas menetluses tuleb hinnata andmeid töödeldud isiku staatust võrreldes selle andmesubjekti staatusega, kes kasutab oma õigust andmetega tutvuda. Kui andmesubjektide õigus tutvuda teabega, mida vastutav töötleja on nende kohta kogunud, on liikmesriigiti erinev, siis on tegemist andmesubjektide erineva kohtlemisega elukoha ja kodakondsuse alusel.

- 39 Ka liikmesriigi järelevalveasutus, st andmekaitseametniku asetäitja pooldab Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamist.

Eelotsuse küsimused

- 40 Itä-Suomen hallinto-oikeus (Ida-Soome halduskohus) otsustas menetluse peatada ja esitada ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas andmesubjektile isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 15 lõikest 1 tulenevat õigust andmetega tutvuda tuleb koosmõjus artikli 4 punktis 1 määratletud mõistega „isikuandmed“ tõlgendada nii, et vastutava töötleja kogutud andmed, millest nähtub, kes, millal ja millisel eesmärgil on andmesubjekti isikuandmeid töödeldud, ei ole andmed, millega on andmesubjektil õigus tutvuda, eelkõige kuna tegemist on vastutava töötleja töötajat puudutavate andmetega?
2. Kui eelmisele küsimusele vastatakse jaatavalt ja andmesubjektile isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 15 lõikest 1 tulenev õigus andmetega tutvuda ei laiene eelmises küsimuses nimetatud andmetele, kuna need ei ole andmesubjekti „isikuandmed“ isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 1 tähenduses, tuleb käesolevas asjas hinnata veel teavet, millega on andmesubjektil õigus tutvuda artikli 15 lõike 1 punktide [a–h] alusel:
 - a. Kuidas tuleb tõlgendada töötlemise eesmärki artikli 15 lõike 1 punkti a tähenduses, pidades silmas seda, milline ulatus on andmesubjekti õigusel andmetega tutvuda, see tähendab, kas töötlemise eesmärgist saab tuleneda õigus tutvuda

kasutajaprotokollis andmetega, mida on kogunud vastutav töötleja ja mis hõlmavad näiteks andmeid töödeldud isikute isikuandmeid, andmete töötlemise aega ja eesmärki?

- b. Kas J. M.-i kliendiandmeid töödeldud isikuid saab sellega seoses pidada teatud tingimustel isikuandmete vastuvõtjateks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, kelle andmetega on andmesubjektil õigus tutvuda?
3. Kas menetluse seisukohast on oluline, et tegemist on pangaga, kelle tegevus on reguleeritud, või et J. M. oli üheaegselt nii panga töötaja kui ka klient?
4. Kas eespool esitatud küsimuste hindamise seisukohast on oluline, et J. M.-i isikuandmete töötlemine toimus enne isikuandmete kaitse üldmääruse jõustumist?

[...]

TÖÖDOKUMEN